

Dzielnica Kazimierz, niegdyś osobne miasto, jest nierozzerwalnie związana z dziejami krakowskich Żydów, a te z kolei są nieodłącznie związane z Krakowem. Związki Żydów z Kazimierzem i Krakowem określane są czasem jako „fenomen wygnania i powrotu”.

Nowość wydawnicza Bezdroży - "Krakowski Kazimierz i Podgórze" - to bogato ilustrowany przewodnik po najbardziej magicznych zakątkach Krakowa, przez które prowadzi autorka tekstu Agnieszka Legutko wraz z krakowskim fotografem Pawłem Krzanem. Książka w formie przewodnika - albumu została wydana w serii Genius loci, adresowanej do wszystkich, którzy chcą czytać tekst, jakim jest miasto.

Tym, co odróżnia Kazimierz, jest niegdysiejsza koegzystencja żydów i chrześcijan: gdzie indziej bowiem przystanąć można na skrzyżowaniu ulic rabina Meiselsa i Bożego Ciała? - czytamy we wstępie przewodnika. Lecz prawdziwym skarbem jest witalność Kazimierza, który pomimo spustoszenia żyje i zaskakuje swymi nowymi obliczami: to tu bije puls Krakowa, artystyczny i towarzyski; w tej przestrzeni, jak w żadnej innej, artystyczne dusze wyczarowują nostalgię, wzruszenie, ironiczną anegdotę, słowem: Środkową Europę! Spektakl, koncert, zmierzch, kawa i rozmowa mają tu swój niepowtarzalny smak. Przewodnik podpowie, jak go odnaleźć, dla ducha i dla ciała.

Żydzi osiedlili się w centrum Krakowa prawdopodobnie w 2. poł. XII w. w okolicach dzisiejszej ul. św. Anny i mieszkali tam do połowy XV w., by następnie przenieść się w okolice dzisiejszego placu Szczepańskiego i pozostać tam do 1495 r., kiedy to zostali wygnani z Krakowa. Co ciekawe, pierwsza pisana wzmianka o Krakowie (Karako) pochodzi właśnie od żydowskiego kupca i dyplomaty, Ibrahima ibn Jakuba, który w 965 r., udając się w poselstwie od kordobańskiego kalifa do Niemiec i Czech, odwiedził Pragę i Kraków.

Gdy w 1940 r. Mordechaj Gebirtig, sławny żydowski pieśniarz i poeta mieszkający na krakowskim Kazimierzu, podziela los innych Żydów i zostaje wygnany, pisze przejmującą pieśń-pożegnanie Żegnaj mi Krakowie (Blajb gezunt mir Kroke).

Po 1989 r. nastąpiła fala powrotów na Kazimierz; w 1993 r. Steven Spielberg nakręcił tu Listę Schindlera, zaznaczając tym samym Kraków i Kazimierz na turystycznej mapie świata.

Wydarzeniem, które przyciąga tysiące Żydów i nie-Żydów z całego świata, jest coroczny Festiwal Kultury Żydowskiej. Wszyscy przybywają tu, by zatopić się w cudownym świecie muzyki, sztuki, tradycji, historii i kultury żydowskiej – świecie, którego na Kazimierzu na co dzień już nie ma.

„Krakowski Kazimierz i Podgórze”, Agnieszka Legutko, Wydawnictwo Bezdroża, seria Genius loci, Kraków 2010.

Genius loci

Duch miejsca udziela się kamieniom i ludziom.

Zagadkowy, zmusza do poszukiwań.

Raz wymaga cierpliwości archeologa, kiedy indziej reaguje na artystyczną prowokację.

Prowadzą doń różne ścieżki: zapis przeszłości, dzieła sztuki, kolory, zapachy i dźwięki.

Nikt nie zna jego tajemnicy, lecz wielu czerpie z obcowania z nim.

Cykl adresujemy do wszystkich, którzy chcą czytać tekst, jakim jest miasto.

Redakcja Bezdroży